

Data „24” „05. 18”
Nr. 8160

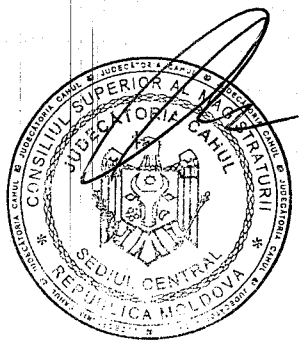
Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28

Judecătoria Cahul expediază în adresa DVS dosarul civil la acțiunea înaintată de Vanțevici Vasile către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat și intervenientul accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind anularea în parte a actelor administrative cu caracter individual și normativ, constatarea dreptului încălcat la muncă și restabilirea dreptului încălcat la muncă.

Anexe:

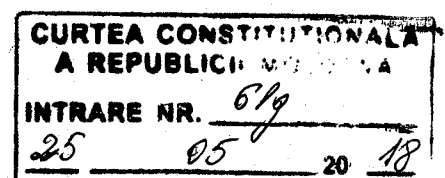
- Dosarul civil nr. 3-11/2018 (pe 103 file).
- Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate (3 exemplare);
- Copia încheierii Judecătoriei Cahul din 21 aprilie 2018 (pe 7 file).

Judecătorul
Judecătoriei Cahul

Dmitrii Fujenco

Executor:
D. Nijiberschi

ÎNCHEIERE

21 aprilie 2018

mun. Cahul

Judecătoria Cahul, sediul Central,

Președintele ședinței, judecător
Asistat de grefier:

Dmitrii Fujenco,
Diana Nijiberschi,

Cu participarea reclamantului Vasile Vanțevici,

examinând în ședința publică cererea reclamantului privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cadrul cauzei civile, intentate la acțiunea reclamantului Vanțevici Vasile împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisiei de licențiere a profesiei de avocat și intervenientul accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova privind anularea în parte a actelor administrative cu caracter normativ și individual, restabilirea dreptului încălcat la muncă,

CONSTATĂ:

1. La data de 22 ianuarie 2018, reclamantul Vanțevici Vasile, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii Avocaților din RM, Comisia de licențiere a profesiei de avocat și intervenientului accesoriu Ministerul Justiției al RM privind constatarea încălcărilor de procedură admise de Comisia de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din RM în timpul probei a 2 – proba orală din 13 decembrie 2017, anularea p.1.1.6 din hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 13 decembrie 2017 privind neadmiterea în profesia de avocat a lui Vanțevici Vasile, constatarea dreptului încălcat la muncă și restabilirea dreptului încălcat la muncă prin dispunerea eliberării de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova a licenței de exercitare a profesiei de avocat exceptând hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat. Ulterior, la 19.02.2018 reclamantul Vanțevici Vasile a depus cerere privind majorarea pretențiilor din acțiunea inițială prin care a solicitat anularea alin. (12) lit. a) Prima etapă – lucrarea scrisă și b) Etapa a doua – Proba orală a art. 27 din Statutul profesiei de avocat nr.302 din 08.04.2011, anularea textului „ ... cu o vechime în profesia de avocat de cel puțin 5 ani” din alin. (1) a art. 47 din Statutul profesiei de avocat nr.302 din 08.04.2011.
2. În cadrul examinării pricinii, reclamantul Vanțevici Vasile, a formulat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002 - art.20 alin. (3) conform cărui: „ **Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat**”, art. 43 care reglementează prin alin.: (3) [..] : „**d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie**”, și textului alin. (4) : „ [..] **Calificativul acordat nu poate fi contestat.**”, sub aspectul corespunderii dispozițiilor constituționale prevăzute de art. art. 1 alin. (3), 20, 23 alin. (2), 43 alin. (1), 53 alin. (1), 54 și 107 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.
3. Dezvoltând, motivele de fapt și de drept ale pretențiilor de neconstituționalitate în sesizarea formulată, indică reclamantul că, normelor contestate nu se conformează cerințelor de calitate a legii,

sens în care precizează că în Hotărîrea Curții Constituționale, nr. 10 din 16.03.2017, privind excepția de neconstituționalitate a art. 80 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar – fiscale, nr. 181 din 25.07.2014, se accentuează că, exigența calității legii este conturată prin prisma principiului securității juridice în componență condițiilor de previzibilitate și claritate a legii. Curtea reiterează că pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și calitate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra condiției sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În acest sens, Curtea reține că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

4. Indică reclamantul că, art. 54 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova direct dispune: Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

5. Consideră reclamantul că prin, Legea cu privire la avocatură, nr. 1260 din 19.07.2002, legiuitorul a făcut abuz de norma constituțională supra citată, restrângând în parte nejustificat accesarea în profesia de avocat și în consecință a încălcat dreptul la muncă garantat prin art.43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

6. În susținerea acestei teze notează că, prin art. 10 alin. (1) al Legii cu privire la avocatură, se instituie că – profesia de avocat poate fi exercitată de persoana care are cetățenia Republicii Moldova, are capacitate deplină de exercițiu, are diplomă de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, se bucură de o reputație ireproșabilă și a fost admisă în profesia de avocat după susținerea examenului de calificare, iar potrivit art. 22 alin. (1) aceleiași legi, licență pentru exercitarea profesiei de avocat este unicul act care confirmă statutul avocatului; potrivit alin. (2) licență pentru exercitarea profesiei de avocat se eliberează de către Ministerul Justiției în termen de 10 zile de la data depunerii cererii; (4) Hotărîrea privind refuzul de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat poate fi atacată în contencios administrativ.

7. Tot odată, indică reclamantul că, legiuitorul prin norma art.43 alin. (3) stabilește că, Comisia de licențiere a profesiei de avocat: d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie, iar prin alin. (4): hotărârile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pot fi contestate în contencios administrativ în partea ce ține de procedura de organizare a examenelor. Calificativul acordat nu poate fi contestat. Prin urmare, sub prim aspect, legiuitorul prin art. 10 alin. (1) și art. 22 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la avocatură, a restrâns dreptul de accesare în profesia de avocat prin impunerea susținerii unui examen de calificare și obținerea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat eliberată de către Ministerul Justiției, iar hotărârea privind refuzul de eliberare a licenței poate fi atacat în instanța de contencios administrativ. Însă, prin normele art. 43 alin. (3) lit. d) și alin. (4) din Legea cu privire la avocatură se stabilește că Comisia de licențiere a profesiei de avocat aprobă rezultatele examenului de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie, ceea ce echivalează cu un drept de veto al Comisiei de licențiere la exercitarea profesiei de avocat și plasează candidații la accesarea în profesia de avocat într-o situație de incertitudine și legiferează subiectivismul membrilor comisiei de licențiere, or legiuitorul nu a făcut distincție și nu a adus claritate cui ea delegat

dreptul decisiv de a hotărî asupra dreptului admiterii sau neadmiterii în profesia de avocat, în condițiile în care potrivit art. 22 alin. (1) din Legea cu privire la avocatură: licența pentru exercitarea profesiei de avocat este unicul act care confirmă statutul avocatului.

8. În consecință, reclamantul obiectează că art. 43 alin. (3) lit. d) și alin. (4) din Legea cu privire la avocatură vin în contradicție cu art. 54 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, deoarece statul, prin autoritatea legislativă, nu a putut asigura dreptul persoanelor vizate de lege de a-și cunoaște drepturile și obligațiile, iar prin interdicțiile prevăzute nejustificat a restrâns dreptul de a exercita profesia de avocat, garantat de art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

9. De altfel, indică reclamantul, dreptul de veto a încurajat Uniunea Avocaților de a „încurca” și mai mult drumul de accedere în profesie.

10. Astfel, potrivit art. 43 alin. (1) din Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002, stabilește că :Comisia de licențiere a profesiei de avocat este compusă din 11 membri, aleși în bază de concurs, dintre care 8 sânt avocați cu o vechime în profesie de cel puțin 5 ani și 3 sânt profesori titulari de drept.

11. Deci, prin sintagma „3 sânt profesori titulari de drept” legiuitorul a instituit un criteriu de transparență dispunând că în cadrul Comisiei de licențiere trebuie să se regăsească trei profesori titulari de drept din afara breslei.

12. Potrivit art. 47 alin. (1) din Statutul profesiei de avocat, nr. 302 din 08.04.2011, Uniunea Avocaților a stabilit că, : Comisia de licențiere a profesiei de avocat este compusă din 11 membri, aleși în bază de concurs, dintre care 8 sânt avocați cu o vechime în profesia de avocat de cel puțin 5 ani și 3 sânt profesori titulari de drept cu o vechime în profesia de avocat de cel puțin 5 ani.

13. Astfel, contrar legii, sa instituit o comisie membrii cărei sunt în exclusivitate avocați și în consecință se ridică mari rezerve față de obiectivitatea și transparența comisiei în cauză.

14. Un alt abuz, notează reclamantul, încurajat de dreptul veto, este și faptul că prin art. 20 alin.(1) Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002 : Pentru a fi admis în profesie, avocatul stagiar susține examenul de calificare în fața Comisiei de licențiere a profesiei de avocat, legiuitorul a stabilit pentru accesarea în profesia de avocat un examen, însă, contrar acestei norme imperative, Uniunea Avocaților a recurs la o inginerie prin care, sub pretextul implementării a două probe a instituit, prin Statutul profesiei de avocat nr. 302 din 08.04.2011, două examene (scris și oral), or potrivit art. 27 lit. a) : (1) : Lucrarea scrisă are drept scop verificarea nivelului de cunoaștere a abilităților practice de expunere și aplicare a cunoștințelor teoretice în materie de drept, conține spețe din practica judiciară selectate de Comisie, (9) Examenul se consideră susținut dacă candidatul a acumulat cel puțin 6 obțiuni ”admis”, iar potrivit art. 27 lit. b): (2) Proba are drept scop stabilirea abilităților de expunere și argumentare, verificarea nivelului de analiză, identificare, comentare, interpretare, opinie proprie a trei spețe din practica judiciară, trase la sorți. Tragerea la sorți se efectuează de candidat în prezența membrilor Comisiei. (5) Examenul se consideră susținut dacă candidatul a acumulat cel puțin 6 obțiuni ”admis”.

15. Prin urmare și sub acest aspect, dreptul de veto al Comisiei de licențiere, instituit, prin normele de drept asupra căror este ridicată excepția de neconstituționalitate, este deconectată de la raționamentele art. 54 alin. (2) și a art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

16. Menționează că, instituind prin norma art. 43 alin. (4) din Legea cu privire la avocatură interdicția că calificativul acordat nu poate fi contestat, legiuitorul n-a reținut că este în responsabilitatea statului ca prin legislația sa să instituie toate garanțiile necesare pentru ca persoana să se simtă protejată, oferindu-i șansa sigură de a-și revendica în justiție un drept constituțional lezat, cu referire la caz dreptul la muncă, or potrivit art.20 alin (1) din Constituție: Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din

partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, iar conform art. 26 alin. (2) din Constituție dreptul persoanei la apărare este garantat, fiecare om avînd dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. Fiind un element esențial al dreptului la un proces echitabil, dreptul la apărare este un drept fundamental, care nu poate fi îngrădit, or potrivit art. 54 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova : Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24, iar la nivel internațional acest drept este garantat prin dispozițiile art.13 CEDO. În acest context notează că potrivit p. 2. din Recomandarea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei nr. (2000)21, privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat: Deciziile privind autorizarea de a practica avocatura sau de a intra în această profesie, trebuie luate de către un corp independent. Astfel de decizii, indiferent dacă sunt sau nu luate de către un corp independent, trebuie să poată face obiectul unei reanalizări de către o instanță independentă și imparțială.

17. În consecință, în viziunea reclamantului, normele art.43 alin. (3) lit. d) și alin. (4) din Legea cu privire la avocatură sunt vădit neconstituționale și îngrădesc dreptul la muncă, garantat prin dispozițiile art 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

18. Mai indică reclamantul că, conform practicii constante a CtEDO a fost reținut că (hotărîrea din 17 iulie 2014, Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României, par. 148, 149):

„148. Art. 13 din Convenție garantează existența în dreptul intern a unei căi de atac care să permită prevalarea de drepturile și libertățile Convenției, astfel cum ar putea fi ele consacrate. Prin urmare, această dispoziție are drept consecință impunerea unei căi de atac interne care permite instanței naționale competente să se pronunțe cu privire la conținutul unei „plângeri credibile” întemeiate pe Convenție și să ofere măsurile de reparație corespunzătoare, chiar dacă statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul de a se conforma obligațiilor impuse de dispoziția menționată. Domeniul de aplicare a obligației care decurge din art. 13 variază în funcție de natura capătului de cerere pe care reclamantul îl întemeiază pe Convenție. Cu toate acestea, calea de atac prevăzută la art. 13 trebuie să fie „efectivă” atât în practică, cât și în drept, în special în sensul că exercitarea acesteia nu trebuie să fie împiedicată în mod nejustificat de actele sau omisiunile autorităților statului pârât (Paul și Audrey Edwards împotriva Regatului Unit, nr. 46477/99, pct. 96-97, CEDO 2002 II).

149. ... Cu toate acestea, competențele și garanțiile procedurale de care dispune sunt relevante pentru aprecierea caracterului efectiv al căii de atac (Klass și alții, citată anterior, pct. 67). Pentru Curte, căile de atac judiciare oferă garanții solide privind independența, accesul la procedură pentru victimă și familia sa, precum și executarea deciziilor de acordare de despăgubiri, în conformitate cu cerințele art. 13 (Z și alții împotriva Regatului Unit, citată anterior, pct. 110)”.

Deci, consideră reclamantul, contrar cadrului constituțional relevant, citat supra dar și practicii CtEDO constante în materie, abaterile care contravin constituționalității în speță denotă:

- Ating însuși substanța dreptului garantat de art. 6.1 și art. 13 al CEDO; lipsindu-l de orice pondere, ori practic fac imposibilă contestarea rezultatelor unui proces de admitere în profesia de avocat; care are un rol esențial într-un stat de drept. Deci normele de drept neconstituționale nu asigură contrar CEDO „prevalarea de drepturile și libertățile Convenției”;
- Orice contestație împotriva rezultatelor examenului pentru admiterea în profesia de avocat, de si constituie „plângere credibilă” în sensul Convenției – este practic lipsită de efect și „neutralizată” datorită normelor de drept cu caracter neconstituțional citate supra;

- Modul în care este expus cadrul normativ deferit controlului constituționalității în dreptul intern al Republicii Moldova dovedește cu certitudine și faptul că acest cadru normativ nu oferă o protecție „efectivă” drepturilor persoanei;
- De facto, cadrul normativ supus controlului constituționalității conform prezentei sesizări împiedică în mod nejustificat dreptul accesului liber la justiție garantat de art. 6.1 corelat la art. 13 al CEDO; de facto cadrul normativ vizat constituie o „omisiune a autorităților statului” care a legiferat un set de norme incompatibile cu garanțiile drepturilor omului într-un stat de drept;
- Contrar rigorilor CEDO, normele care urmează a fi supuse controlului constituționalității nu oferă o cale de atac efectivă – ci practic „o înlătură” într-un mod inadmisibil.

19. În acest context notează că, potrivit p. 2. din Recomandarea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei nr. (2000) 21, privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat: Deciziile privind autorizarea de a practica avocatura sau de a intra în această profesie, trebuie luate de către un corp independent. Astfel de decizii, indiferent dacă sunt sau nu luate de către un corp independent, trebuie să poată face obiectul unei reanalizări de către o instanță independentă și imparțială.

20. În consecință, în viziunea reclamantului, normele art.20 alin. (3) : „Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat”, art. 43 alin. (3) „ lit. d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie” și textul alin. (4)) „[...] Calificativul acordat nu poate fi contestat” din Legea cu privire la avocatură sunt vădit neconstituționale și îngădesc dreptul la muncă, garantat prin dispozițiile art 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, fapt ce, în fine, a provocat o ingerință inadmisibilă în dreptul de proprietate garantat la nivel național prin dispozițiile art.46 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și la nivel internațional prin dispozițiile art. 1 Protocol 1 adițional la CEDO, concluzie care se desprinde și din raționalmente Hotărârii Curții Constituționale, privind controlul constituționalității articolului 18 alin. (3) din Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției, potrivit cărei:

42. *În acest context, Curtea ține să reamintească principiile generale menționate de Curtea Europeană în Hotărârea Balan v. Moldova (cererea nr.19247/03, hotărârea din 29 ianuarie 2008):*

31. *În anumite circumstanțe, o „speranță legitimă” de a obține un „bun” poate, de asemenea, să se bucure de protecția articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Astfel, acolo unde interesul cu privire la proprietate face parte din natura pretenției, persoana care o invocă poate fi privită ca având o „speranță legitimă” dacă există o bază suficientă pentru acest interes în dreptul național, spre exemplu când există o jurisprudență stabilită a instanțelor judecătorești care s-o confirme (a se vedea Kopecky, citată mai sus, §52). Totuși, nu există o speranță legitimă acolo unde există o dispută privind interpretarea și aplicarea corectă a legislației naționale și unde pretențiile reclamantului sunt ulterior respinse de către instanțele judecătorești naționale (a se vedea Kopecky, citată mai sus, §50). [...]*

46. *Curtea notează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, licența de a desfășura o anumită activitate a fost în mod constant considerată un „bun” în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, în măsura în care oferă persoanelor vizate un drept asupra unui interes material și aceasta indiferent de faptul dacă actul este de natură administrativă (a se vedea Bimer S.A. v. Moldova, nr. 15084/03, §49, 10 iulie 2007 și Megadat.com SRL v. Moldova, nr. 21151/04, §§ 62-63, 8 aprilie 2008).*

47. *În același sens, Curtea Europeană a considerat că licența unui avocat sau cea a unui expert contabil este un „bun” garantat de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, ținând cont de faptul că implică elemente patrimoniale ce permit obținerea unor venituri (a se vedea H v. Belgia, hotărâre din 30 noiembrie 1987, Seria A nr. 127-B, § 47, și Van Marle și alții v. Olanda din 26 iunie 1986, Seria A nr. 101, p. 13, § 41).*

Mai mult ca atât, statul, restrângând dreptul la accesarea în profesia de avocat, prin normele contestate, instituind monopolul Uniunii Avocaților asupra accedării în profesia de avocat a limitat Ministerului Justiției la formalitatea de a elibera licențe, fapt ce vine în contradicție cu art. 107 alin. (1) din Constituția R.M. potrivit căruia: organele centrale de specialitate ale statului sînt ministerele. Ele traduc în viață, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărîrile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sînt responsabile de activitatea lor.

În susținerea tezei neconstituționalității supranumite, notează reclamantul, că în jurisprudența sa Curtea Constituțională (Hotărîrea Curții Constituționale privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 395 – XIV din 13 mai 1999 „ Cu privire la avocatură” nr.8 din 15.02.2000) reiterează că:

1. [...] *Acordarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat de către Ministerul Justiției numai la propunerea Consiliului Uniunii Avocaților, potrivit art. 4 alin. (2), precum și normele cuprinse în art. 11 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 395-XIV, care reglementează încetarea calității de avocat, confirmă că un organ nestatal (Consiliul Uniunii Avocaților) este investit cu atribuții de stat și prin aceasta se aduce atingere competențelor constituționale ale Ministerului Justiției ca organ central de specialitate al statului, ceea ce contravine art. 107 alin. (1) din Constituție. În plus, pct. 12 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 332-XIV nu prevede un astfel de gen de activitate care se practică în bază de licență - exercitarea profesiei de avocat. Modalitatea de suspendare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat prevăzută în art. 11 alin.(3) din Legea nr. 395-XIV contravine și prevederilor cuprinse în art. 16 din Legea nr. 332-XIV.*

Pentru considerentele menționate sînt neconstituționale și prevederile art.6 alin.(2) din Legea nr.395- XIV în partea care stipulează că admiterea în profesia de avocat se efectuează pe baza unui examen de calificare organizat de către Consiliul Uniunii Avocaților.

În acest context se reține că este neconstituțională și norma art.20 alin. (3) din Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002 conform căreia: **Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat.** Or norma similară conținută în art. 6 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură nr.395 din 13.05.1999 potrivit căreia: **Admiterea în profesia de avocat se efectuează pe baza unui examen de calificare, organizat conform prevederilor prezentei legi și statutului profesiei de avocat,** fiind supusă controlului constituționalității, prin Hotărîrea Curții constituționale nr. 8 din 15.02.2000 sintagma : „organizat conform prevederilor prezentei legi și statutului profesiei de avocat”, **a fost declarată neconstituțională,**

21. In ședința de judecată, reclamantul, a susținut cererea și a solicitat admiterea acesteia, reiterându-și argumentele expuse în scris.
22. Pîrîtul Uniunea Avocaților din Republica Moldova și intervenientul accesoriu de partea pîrîtului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind citați legal, nu s-au prezentat. în temeiul art. 24 alin. (2) Legea contenciosului administrativ, art.206 alin. (5) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească a dispus continuarea examinării cauzei, în lipsa pîrîtului.
23. Pîrîtul, Comisia de licențiere a profesiei de avocat reprezentată de avocatul Tudor Coadă a solicitat respingerea integrală ca neintemeiată a acțiunii și demersului privind ridicarea excepției de neconstituționalitate. Reprezentantul pîrîtului a solicitat examinarea cauzei în lipsa acestuia.
24. Examinînd cererea reclamantului, studiind materialele dosarului, instanța judecătorească, consideră că cererea este pasibilă de admis, din următoarele considerente.
25. Articolul 12¹ Cod de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției

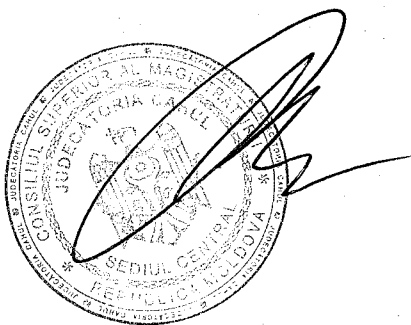
Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

26. Examinând cererea reclamantului în coraport cu circumstanțe cauzei, instanța de judecată reținând că, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse în art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM; excepția este ridicată de către una din părți – reclamantul Vanțevici Vasile; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții, având ca obiect prevederile contestate, consideră că cererea este pasibilă de admis.

27. în baza celor expuse și conform prevederilor art.art.12¹, 269-270 CPC, instanța de judecată,
DISPUNE:

1. Cererea reclamantului Vasile Vanțevici, se admite.
2. Se transmite Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a art.20 alin. (3) conform căruia: „Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat”, art. 43 care reglementează prin alin.: (3) [...]: „d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie”, și textului alin. (4) : „[...] Calificativul acordat nu poate fi contestat.” din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002, sub aspectul corespunderii dispozițiilor constituționale prevăzute de art. art. 1 alin. (3), 20, 23 alin. (2), 43 alin. (1), 53 alin. (1), 54 și 107 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, ridicată de reclamantul Vanțevici Vasile, la acțiunea reclamantului Vanțevici Vasile împotriva Uniunii Avocaților din R.M., Comisia de licențiere a profesiei de avocat și intervenientul accesoriu Ministerul Justiției al R.M. privind anularea în parte a actelor administrative cu caracter individual și normativ, constatarea dreptului încălcat la muncă și restabilirea dreptului încălcat la muncă.
3. Procedura de examinare a pricinii se suspendă până la data hotărârii emise în ordinea jurisdicției constituționale.

Președintele ședinței,
judecător

Dmitrii Fujenco

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Numele: Vanțevici
2. Prenumele: Vasile
3. Funcția: neangajat
4. Adresa: mun. Cahul, str. Amintirilor, 11
5. Tel: 079167533
6. E-mail: petrovici2013md@mail.ru

II – OBIECTUL SESIZĂRII:

Obiect al ridicării excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002 - art.20 alin. (3) conform cărui: „Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat” și art. 43, care reglementează prin alin.: (3) [..] : „d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie”, și textului alin. (4) : „[..] Calificativul acordat nu poate fi contestat.” sub aspectul corespunderii dispozițiilor constituționale prevăzute de art. art. 1 alin. (3), 20, 23 alin. (2), 26, 43 alin. (1), 53 alin. (1), 54 și 107 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova .

III – LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 1

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 7

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 20

(3) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Articolul 26

(1) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 43

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 53

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Articolul 54

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

[Art.54 în redacția LP351-XV din 12.07.01, MO90-91/02.08.01 art.699]

Articolul 107

(1) Organele centrale de specialitate ale statului sînt ministerele. Ele traduc în viață, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărârile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sînt responsabile de activitatea lor.

2. Prevederile Legii cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002 stabilesc că,

Articolul 1

(1) Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonomă, în condițiile prezentei legi și ale statutului profesiei de avocat. Activitatea avocatului nu este activitate de întreprinzător.

Articolul 20

(3) Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat.

Articolul 22

(1) Licența pentru exercitarea profesiei de avocat este unicul act care confirmă statutul avocatului.

(2) Licența pentru exercitarea profesiei de avocat se eliberează de către Ministerul Justiției în termen de 10 zile de la data depunerii cererii.

(3) Licența pentru exercitarea profesiei de avocat se eliberează pe termen nelimitat și este valabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

(4) Hotărîrea privind refuzul de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat poate fi atacată în contencios administrativ.

(5) Licența pentru exercitarea profesiei de avocat se eliberează contra unei plăți în mărime de 450 de lei, achitate în contul Ministerului Justiției.

Articolul 35

(1) Uniunea Avocaților este organul de autoadministrare al avocaților, din care fac parte toți membrii barourilor din țară, și are sediul în municipiul Chișinău.

Articolul 43

(1) Comisia de licențiere a profesiei de avocat este compusă din 11 membri, aleși în bază de concurs, dintre care 8 sînt avocați cu o vechime în profesie de cel puțin 5 ani și 3 sînt profesori titulari de drept.

(2) Concursul pentru alegerea membrilor Comisiei de licențiere a profesiei de avocat se organizează de către o comisie specială, numită în acest sens de Consiliul Uniunii Avocaților. Modul de organizare a concursului se stabilește în statutul profesiei de avocat.

(3) Comisia de licențiere a profesiei de avocat:

- a) adoptă hotărâri privind admiterea la examene;
 - b) organizează examenele de admitere la stagiul și de calificare;
 - c) aprobă rezultatele examenelor de admitere la stagiul și adoptă hotărâri privind admiterea la stagiul profesional;
 - d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie.
- (4) Hotărârile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pot fi contestate în contencios administrativ în partea ce ține de procedura de organizare a examenelor. Calificativul acordat nu poate fi contestat.

III - CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT

3.1 În fapt, urmare a efectuării stagiului profesional, prin p.1 a hotărârii Comisiei de licențiere a profesiei de avocat a Uniunii Avocaților din 27.11.2017, am fost admis la examenul de calificare în profesia de avocat și, potrivit ordinii înscrierii în Registrul de înregistrare a candidaților, am fost inclus în listă sub numărul 9.

3.2 Prin p.1 a hotărârii Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 01.12.2017, privind rezultatele primei etape a examenului de calificare – proba scrisă, am fost apreciat cu calificativul „admis” și promovat pentru participarea la etapa a doua – proba verbală a examenului de calificare în profesia de avocat.

3.3 Etapa a doua a examenului de calificare a derulat *cu încălcarea procedurii* de organizare a examenului.

La această etapă am fost admis de a susține proba orală în ordine alfabetică, eu fiind inclus în listă pentru data de 13.12.2017 sub nr. 14.

Prin urmare, la această etapă, comisia contrar procedurii de organizare a examenului a încălcat ordinea de admitere la examen, or potrivit art.27 alin. (4) din Statutul profesiei de avocat, nr.302 din 08.04.2011: „*Candidații sînt admiși la examenul de calificare în ordinea înscrierii în Registrul de înregistrare a candidaților*”.

4.4 Tot odată, de și eram inclus al 14 în listă, am fost admis primul la examenul respectiv, trăgând la sorț trei spețe în anticamera sălii de examinare, spețele *nefiind numerotate sau identificate* în alt fel pentru a evita substituirea lor, în prezența a doi membri a comisiei, am notat în fișa de examinare începutul examenului ora 09:05.

În această materie este de reținut că, potrivit art.27 alin. (2) din Statutul profesiei de avocat, nr.302 din 08.04.2011: „... *Tragerea la sorți se efectuează de candidat în prezența membrilor Comisiei*”.

La scurt timp, aproximativ peste 15 minute, lecturând spețele și fiind gata de a susține probă orală, m-am adresat președintelui comisiei în vederea examinării mele, or Comisia de examinare **era absentă** în sala de examinare, de și potrivit art. 20alin. (1) din Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002: „*Pentru a fi admis în profesie, avocatul stagiar susține examenul de calificare în fața Comisiei de licențiere a profesiei de avocat*”.

Aproximativ la ora 10:05 Comisia de licențiere a profesiei de avocat s-a întrunit, eu fiind în așteptarea ei de peste 40 de minute, am recurs la susținerea probei orale și potrivit spețelor trase, am argumentat, analizat, identificat și am expus opinia proprie asupra soluționării tuturor spețelor și am răspuns la toate întrebările puse de membrii comisiei.

Tot odată țin să notez că **abaterea de la procedura** de organizare a examenului impunea asupra concluziei că rezultatele acestei probe erau prestabilite și că calea de acces în profesia de avocat este foarte „încurcată”.

4.5 Mai mult ca atât, membrii comisiei de examinare **își permiteau replici** care vădit provocau la un *conflict cu eficiență de nepromovare*.

În consecință, **fiind apreciat subiectiv**, pripit, prin p.1.1.6 din Hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat din 13.12.2017, n-am fost admis în profesia de avocat, or eu având rezultate pozitive în materie la nivel internațional, formulând cereri, reprezentând reclamanții și **având puse pe rol acțiuni la CtEDO**, la nivel național *vădit tendențios* n-am fost admis în profesia de avocat.

4.5 La 15 decembrie 2017 am depus contestație prin care am solicitat revizuirea hotărârii de neadmitere în profesia de avocat și adoptarea unei noi hotărâri de admitere.

Contestația supranumită *a fost trecută cu tăcerea* de către pârât, ceea ce reconfirmă faptul că exercitarea profesiei de avocat depinde exclusiv de *opinia subiectivă* a membrilor comisiei față de pretendent - subiectivitate fundamentată prin dispozițiile Legii cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002 cuprinse în art.20 alin. (3) : „ **Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat**”, art. 43 alin. (3) : „**Comisia de licențiere a profesiei de avocat: d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie**” și alin. (4) : „ **Hotărârile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pot fi contestate în contencios administrativ în partea ce ține de procedura de organizare a examenelor. Calificativul acordat nu poate fi contestat**”, norme care plasează hotărârile luate de comisie **în afara posibilității reanalizării lor** de către o instanță independentă și imparțială , motiv din care, consider, că **normele citate vădit vin în contradicție cu normele Constituționale a R.M.**

4.6 În scopul apărării dreptului la muncă *am depus cerere de chemare în judecată.*

Astfel, pe rolul judecătoriei Cahul (sediul Central), judecător Dmitrii Fujenco, se află cauza civilă nr. 15-3-689-25012018, intentată la cererea, de chemare în judecată depusă de mine, Vanțevici Vasile, împotriva Uniunii Avocaților, Comisia de licențiere a profesiei de avocat, intervenient accesoriu Ministerul Justiției, privind **anularea actului administrativ, constatarea încălcării dreptului la muncă și restabilirea dreptului la muncă**, or actul administrativ cu pricina *fiind verificat* prin prisma art. 43 alin. (1) din Constituție, privind dreptul la muncă, atestă că prin hotărârea contestată *mi-a fost încălcat dreptul la muncă* – drept garantat, la nivel național, prin dispozițiile art. 43 alin. (1) din Constituție și prin art. 8 CEDO, la nivel internațional, or potrivit jurisprudenței CtEDO (hotărârea CtEDO din 14.01.2014, în cauza *Mateescu împotriva României*): „ **20. Curtea reamintește ca art. 8 din Convenție „protejează dreptul la dezvoltarea personală și dreptul de a stabili și dezvolta relații cu alte persoane și cu lumea înconjurătoare” (a se vedea *Pretty împotriva Regatului Unit*, nr. 2.346/02, pct. 61, CEDO 2002-III) și ca noțiunea de „viață privată” nu exclude, în principiu, activitățile de natură profesională sau comercială (a se vedea *C. împotriva Belgiei*, 7 august 1996, pct. 25, *Culegere de hotărâri și decizii 1996-III*). În definitiv, majoritatea oamenilor au ocazii semnificative de a-și dezvolta relațiile cu lumea înconjurătoare în timpul vieții lor profesionale (a se vedea *Niemietz împotriva Germaniei*, 16 decembrie 1992, pct. 29, seria A nr. 251-B). În continuare, Curtea a susținut ca restricțiile privind înregistrarea ca membru al anumitor profesii (de exemplu, avocat sau notar), care ar putea afecta într-o anumită măsură posibilitatea reclamantului de a-și dezvolta relațiile cu lumea înconjurătoare, intra sub incidența **vieții sale private** (a se vedea *Campagnano împotriva Italiei*, nr. 77.955/01, pct. 54, CEDO 2006-IV). În cauza mai recentă *Bigaeva împotriva Greciei*, citată anterior, Curtea a hotărât ca art. 8 poate, de asemenea, să includă **încadrarea în munca, inclusiv dreptul de a avea acces la o profesie, și anume aceea de avocat** (pct. 24).**

În consecință, normele controlului constituționalității cărora se cere de a fi verificate au tangență directă la examinarea cererii de chemare în judecată.

IV - EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELO ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SENSUL ACESTOR AFIRMAȚII.

4.1 *Având în vedere raționamentele* stipulate în Hotărârea Curții Constituționale, nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, dacă în procesul judecării cauzei, instanța de judecată este sesizată de una din părți **asupra neconstituționalității** actului aplicabil care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, dar **în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității** invocat de către partea în proces, fiind obligați să **suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea**

Constituțională, prezentând direct Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Cu referire nemijlocită la 20 alin. (3) și art. 43 alin. (3) lit. b) și alin. (4) din Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002.

4.2 Normele menționate, statuează prin art.20 alin. (3) că : „ *Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat*”, iar prin art. 43 alin. (3) că, Comisia de licențiere a profesiei de avocat: „ *d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie*”, iar prin alin. (4) : „Hotărârile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pot fi contestate în contencios administrativ *în partea ce ține de procedura de organizare a examenelor. Calificativul acordat nu poate fi contestat*”.

4.3 În acest context obiectez că formularea normelor contestate **nu se conformează cerințelor de calitate a legii**, sens în care precizez că în Hotărârea Curții Constituționale, nr. 10 din 16.03.2017, privind excepția de neconstituționalitate a art. 80 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar – fiscale, nr. 181 din 25.07.2014, se accentuează că : „*exigența calității legii este conturată prin prisma principiului securității juridice în componența condițiilor de previzibilitate și claritate a legii. Curtea reiterează că pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și calitate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra condiției sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În acest sens, Curtea reține că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise*”.

4.4 **Concluzii similare** se desprind și din conținutul practicii CtEDO în materie, unde Curtea a conchis (HOTĂRÂREA din 8 iunie 2006, în cauza *Lupșa împotriva României*, par. 55, 32) că :

„55. Cuvântul „lege” desemnând legea națională, trimiterea la aceasta se referă, după exemplul tuturor prevederilor Convenției, nu numai la existența unei baze în dreptul intern, ci și la calitatea legii: el impune accesibilitatea și previzibilitatea acesteia, precum și o anumită protecție împotriva atingerilor arbitrare ale puterii publice asupra drepturilor garantate prin Convenție” și că „32. Curtea reamintește ca, în conformitate cu jurisprudența sa constantă, sintagma „prevăzută de lege” înseamnă în primul rând că măsura incriminată trebuie să aibă o bază în dreptul intern, însă se referă și la calitatea legii respective: ea impune că aceasta să fie accesibilă persoanelor în cauza și să aibă o formulare destul de exactă pentru a permite reclamanților, care apelează, la nevoie, la consilieri, să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-un anumit act”.

4.5 **Exigențele accesibilității legii** rezultă și conform regulii „triplului test de proporționalitate” aplicat constant de CtEDO din care rezultă că: „ Testul de proporționalitate este precedat de un test al legalității. Testul legalității verifică calitatea legii: dacă limitarea a fost prevăzută într-o lege accesibilă (publicată) și previzibilă (formulată cu suficientă precizie pentru ca persoana să poată, în caz de necesitate – cu ajutorul unei persoane cu pregătire juridică, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele respective, consecințele pe care le poate atrage o anumită acțiune sau inacțiune). Testul de proporționalitate verifică întâi dacă limitarea a urmărit un scop. Testul legalității verifică calitatea legii: dacă limitarea a fost prevăzută într-o lege accesibilă (publicată) și previzibilă (formulată cu suficientă precizie pentru ca persoana să poată, în caz de necesitate – cu ajutorul unei persoane cu pregătire juridică, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele respective, consecințele pe care le poate atrage o anumită acțiune sau inacțiune). Testul de proporționalitate verifică întâi dacă limitarea a urmărit un scop”.

4.6 Astfel, art. 54 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova direct dispune că: „*Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției*”.

4.7 Prin, Legea cu privire la avocatură, nr. 1260 din 19.07.2002, legiuitorul a făcut abuz de norma constituțională supra citată, restrîngînd în parte nejustificat accesarea în profesia de avocat și în consecință a încălcat dreptul la muncă garantat prin art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

4.8 În susținerea acestei teze țin să notez că prin art. 10 alin. (1), a Legii cu privire la avocatură, se instituie că: „*Profesia de avocat poate fi exercitată de persoana care are cetățenia Republicii Moldova, are capacitate deplină de exercițiu, are diplomă de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, se bucură de o reputație ireproșabilă și a fost admisă în profesia de avocat după susținerea examenului de calificare, iar potrivit art. 22 alin (1) Licența pentru exercitarea profesiei de avocat este unicul act care confirmă statutul avocatului.*

(2) *Licența pentru exercitarea profesiei de avocat se eliberează de către Ministerul Justiției în termen de 10 zile de la data depunerii cererii.*

(4) *Hotărârea privind refuzul de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat poate fi atacată în contencios administrativ”.*

4.9 Totodată, legiuitorul prin norma art.43 alin. (3) stabilește că: „ *Comisia de licențiere a profesiei de avocat: d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie, iar prin alin. (4) : Hotărârile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pot fi contestate în contencios administrativ în partea ce ține de procedura de organizare a examenelor. Calificativul acordat nu poate fi contestat.”*

4.10 Prin urmare, legiuitorul prin art. 10 alin. (1) și art. 22 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002, a restrîns dreptul de accesare în profesia de avocat prin impunerea susținerii unui examen de calificare și obținerea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat eliberată de către Ministerul Justiției, iar hotărârea privind refuzul de eliberare a licenței poate fi atacat în instanța de contencios administrativ. Însă, prin normele art. 43 alin. (3) lit. d) și alin. (4) din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002 se stabilește că Comisia de licențiere a profesiei de avocat aprobă rezultatele examenului de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie ceea ce echivalează cu un drept de veto al Comisiei de licențiere la exercitarea profesiei de avocat și plasează candidații la accesarea în profesia de avocat într-o situație de incertitudine și legiferează subiectivismul membrilor comisiei de licențiere. Or, legiuitorul nu a făcut distincție și nu a adus claritate cui ea delegat dreptul decisiv de a hotărî asupra admiterii sau neadmiterii în profesia de avocat, în condițiile în care potrivit art. 22 alin (1) din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002: *Licența pentru exercitarea profesiei de avocat este unicul act care confirmă statutul avocatului.*

4.11 În consecință, art. 43 alin. (3) „ lit. d) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie” și sintagma alin. (4) „ [..] Calificativul acordat nu poate fi contestat” din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002 vin în contradicție cu art. 54 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, deoarece statul, prin autoritatea legislativă, nu a putut asigura dreptul persoanelor vizate de lege de a-și cunoaște drepturile și obligațiile, iar prin interdicțiile stipulate nejustificat a restrîns dreptul de a exercita profesia de avocat, garantat de art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, or potrivit art. 53 alin. (1) din Constituție: *Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.*

4.12 Textul art. 53 alin. (1) din Constituție indică că conflictul generat de acte administrative poate fi soluționat pe mai multe căi, inclusiv prin posibilitatea soluționării conflictelor prin recurs adresat organului emitent sau ierarhic, adică pe cale administrativă și prin urmare însușirea în art. 43 alin. (4) a textului, [...] *Calificativul acordat nu poate fi contestat*” plasează hotărârile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat în afara oricărui control și face ineficaci textul art 43 alin. (4) : *Hotărârile Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pot fi contestate în contencios administrativ în partea ce ține de procedura de organizare a examenelor*. Or acest text, combinat cu textul *Calificativul acordat nu poate fi contestat*, nu garantează realizarea dreptului persoanei de a se apăra prin toate mijloacele prevăzute de lege împotriva drepturilor încălcate în scopul restabilirii lor.

4.13 Mai mult ca atât, statul, restrângând dreptul la accesarea în profesia de avocat, prin normele contestate, instituind monopolul Uniunii Avocaților asupra accedării în profesia de avocat, a limitat Ministerului Justiției la formalitatea cancelaristică de a elibera licențe, fapt ce vine în contradicție cu art. 107 alin. (1) din Constituția R.M., potrivit cărui: *Organele centrale de specialitate ale statului sînt ministerele. Ele traduc în viață, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărârile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sînt responsabile de activitatea lor.*

4.14 În susținerea tezei neconstituționalității supranumite țin să notez că, în jurisprudența sa Curtea Constituțională (Hotărîrea Curții Constituționale privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 395 – XIV din 13 mai 1999 „ Cu privire la avocatură”, nr.8 din 15.02.2000) reiterează că :

2. [...] *Acordarea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat de către Ministerul Justiției numai la propunerea Consiliului Uniunii Avocaților, potrivit art. 4 alin. (2), precum și normele cuprinse în art. 11 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 395-XIV, care reglementează încetarea calității de avocat, confirmă că un organ nestatal (Consiliul Uniunii Avocaților) este investit cu atribuții de stat și prin aceasta se aduce atingere competențelor constituționale ale Ministerului Justiției ca organ central de specialitate al statului, ceea ce contravine art. 107 alin. (1) din Constituție. În plus, pct. 12 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 332-XIV nu prevede un astfel de gen de activitate care se practică în bază de licență - exercitarea profesiei de avocat. Modalitatea de suspendare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat prevăzută în art. 11 alin.(3) din Legea nr. 395-XIV contravine și prevederilor cuprinse în art. 16 din Legea nr. 332-XIV.*

Pentru considerentele menționate sînt neconstituționale și prevederile art.6 alin.(2) din Legea nr.395- XIV în partea care stipulează că admiterea în profesia de avocat se efectuează pe baza unui examen de calificare organizat de către Consiliul Uniunii Avocaților.

4.15 În acest context se reține că este neconstituțională și norma art.20 alin. (3) din Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002 conform cărei: *Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat*. Or, norma similară conținută în art. 6 alin. (2) din Legea cu privire la avocatură nr.395 din 13.05.1999 potrivit cărei: *Admiterea în profesia de avocat se efectuează pe baza unui examen de calificare, organizat conform prevederilor prezentei legi și statutului profesiei de avocat*, fiind supusă controlului constituționalității, prin Hotărîrea Curții Constituționale nr. 8 din 15.02.2000, sintagma : „organizat conform prevederilor prezentei legi și statutului profesiei de avocat”, a fost declarată neconstituțională.

4.16 De reținut că, prin Hotărîrea nr.12 din 19.06.2003 pentru controlul constituționalității Legii nr.1260-XV din 19 iulie 2002 "Cu privire la avocatură", Curtea Constituțională relevă: *10.[...] Hotărîrea Curții nr.8 din 15 februarie 2000 abordează probleme de drept ce țin de asigurarea garanțiilor persoanei licențiate în drept de admitere în profesia de avocat, de exercitare a activității de avocat, de organizare a profesiei de avocat...*

4.17 De altfel, dreptul de veto a încurajat Uniunea Avocaților de a „încurca” și mai mult drumul de a accede în profesie.

4.18 Astfel, potrivit art. 43 alin. (1) din Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002, stabilește că : *Comisia de licențiere a profesiei de avocat este compusă din 11 membri, aleși în bază de concurs, dintre care 8 sânt avocați cu o vechime în profesie de cel puțin 5 ani și 3 sânt profesori titulari de drept.*

Deci, prin sintagma „*3 sânt profesori titulari de drept*” legiuitorul a instituit un criteriu de *transparență și independență, dispunând că în cadrul Comisiei de licențiere trebuie să se regăsească trei profesori titulari de drept din afara breslei.*

Potrivit art. 47 alin. (1) din Statutul profesiei de avocat, nr. 302 din 08.04.2011, Uniunea Avocaților a stabilit că, : *Comisia de licențiere a profesiei de avocat este compusă din 11 membri, aleși în bază de concurs, dintre care 8 sânt avocați cu o vechime în profesia de avocat de cel puțin 5 ani și 3 sânt profesori titulari de drept cu o vechime în profesia de avocat de cel puțin 5 ani.*

4.19 Astfel, **contrar legii**, sa instituit o comisie membrii cărei sunt în exclusivitate avocați și în consecință se ridică mari rezerve față de obiectivitatea și transparența comisiei în cauză, or comisia este instituită în afara albiei legalității și astfel, în principiu, de fapt Comisia cu pricina decide asupra admiterii candidaților în Uniunea Avocaților din R.M. și nu asupra admiterii în profesia de avocat.

4.20 Un alt abuz, *încurajat de dreptul veto*, este și faptul că prin art. 20 alin.(1) Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002 : *Pentru a fi admis în profesie, avocatul stagiar susține examenul de calificare în fața Comisiei de licențiere a profesiei de avocat, deci, legiuitorul a stabilit pentru accederea în profesia de avocat un examen, însă, contrar acestei norme imperative, Uniunea Avocaților a recurs la o inginerie prin care, sub pretextul implementării a două probe a instituit, prin Statutul profesiei de avocat nr. 302 din 08.04.2011, două examene (scris și oral), or potrivit art. 27 lit. a) : (1) : *Lucrarea scrisă are drept scop verificarea nivelului de cunoaștere a abilităților practice de expunere și aplicare a cunoștințelor teoretice în materie de drept, conține spețe din practica judiciară selectate de Comisie, (9) Examenul se consideră susținut dacă candidatul a acumulat cel puțin 6 obțiuni "admis", iar potrivit art. 27 lit. b): (2) Proba are drept scop stabilirea abilităților de expunere și argumentare, verificarea nivelului de analiză, identificare, comentare, interpretare, opinie proprie a trei spețe din practica judiciară, trase la sorți. Tragerea la sorți se efectuează de candidat în prezența membrilor Comisiei. (5) Examenul se consideră susținut dacă candidatul a acumulat cel puțin 6 obțiuni "admis".**

4.21 Prin urmare și sub acest aspect, dreptul de veto al Comisiei de licențiere, instituit, prin normele de drept asupra căror este ridicată excepția de neconstituționalitate, este deconectată de la raționamentele art. 54 alin. (2) și a art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

4.22 *Mai mult ca atât*, instituind, prin norma art.43 alin. (4) din Legea cu privire la avocatură interdicția că *calificativul acordat nu poate fi contestat*, legiuitorul n-a reținut că este în responsabilitatea statului ca prin legislația sa să instituie toate garanțiile necesare pentru ca persoana să se simtă protejată, oferindu-i șansa sigură de a-și revendica în justiție un drept constituțional lezat, cu referire la caz dreptul la muncă, or potrivit art.20 alin (1) din Constituție: *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime* , iar conform art. 26 alin.(2) din Constituție dreptul persoanei la apărare este garantat, fiecare om având dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. Fiind un element esențial al dreptului la un proces echitabil, dreptul la apărare este un drept fundamental, care nu poate fi îngrădit, or potrivit art. 54 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova: *Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24, iar la nivel internațional acest drept este garantat prin dispozițiile art.6.1 raportat la art. 13 CEDO.*

4.23 Or, conform practicii constante a CtEDO a fost reținut că (hotărîrea din 17 iulie 2014 Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României, par. 148, 149):

„148. Art. 13 din Convenție garantează existența în dreptul intern a unei căi de atac care să permită prevalarea de drepturile și libertățile Convenției, astfel cum ar putea fi ele consacrate.

Prin urmare, această dispoziție are drept consecință impunerea unei căi de atac interne care permite instanței naționale competente să se pronunțe cu privire la **conținutul unei „plângeri credibile”** întemeiate pe Convenție și să ofere măsurile de reparație corespunzătoare, chiar dacă statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul de a se conforma obligațiilor impuse de dispoziția menționată.

Domeniul de aplicare a obligației care decurge din art. 13 variază **în funcție de natura capătului de cerere pe care reclamantul îl întemeiază pe Convenție**. Cu toate acestea, calea de atac prevăzută la art. 13 *trebuie să fie „efectivă”* atât în practică, cât și în drept, în special în sensul că exercitarea acesteia nu trebuie să fie **împiedicată în mod nejustificat de actele sau omisiunile autorităților statului pârât** (*Paul și Audrey Edwards împotriva Regatului Unit*, nr. 46477/99, pct. 96-97, CEDO 2002-II).

149. ... Cu toate acestea, competențele și garanțiile procedurale de care dispune sunt relevante pentru aprecierea **caracterului efectiv al căii de atac** (*Klass și alții*, citată anterior, pct. 67). Pentru Curte, căile de atac judiciare oferă garanții solide privind independența, accesul la procedură pentru victimă și familia sa, precum și executarea deciziilor de acordare de despăgubiri, în conformitate cu cerințele art. 13 (*Z și alții împotriva Regatului Unit*, citată anterior, pct. 110)”.

4.24 Deci contrar cadrului constituțional relevant, citat supra dar și practicii CtEDO constante în materie, abaterile care contravin constituționalității în speță denotă:

- a. Ating însuși substanța dreptului garantat de art. 6.1 și art. 13 al CEDO; lipsindu-l de orice pondere, ori practic fac imposibilă contestarea rezultatelor unui proces de admitere în profesia de avocat care are un rol esențial într-un stat de drept. Deci normele de drept neconstituționale nu asigură contrar CEDO „prevalarea de drepturile și libertățile Convenției”;
- b. Orice contestație împotriva rezultatelor examenului pentru admiterea în profesia de avocat, deși constituie „plângere credibilă” în sensul Convenției – este practic lipsită de efect și „neutralizată” datorită normelor de drept cu caracter neconstituțional citate supra;
- c. Modul în care este expus cadrul normativ deferit controlului constituționalității în dreptul intern al Republicii Moldova dovedește cu certitudine și faptul că *acest cadru normativ nu oferă o protecție „efectivă” drepturilor persoanei*;
- d. *De facto*, cadrul normativ supus controlului constituționalității conform prezentei sesizări împiedică în mod nejustificat dreptul accesului la muncă garantat de art. 8 corelat la art. 13 al CEDO; de facto cadrul normativ vizat constituie o „omisiune a autorităților statului” care a legiferat un set de norme **incompatibile cu garanțiile drepturilor omului într-un stat de drept**;
- e. Contrar rigorilor CEDO, normele care urmează a fi supuse controlului constituționalității nu oferă o cale de atac efectivă – ci practic „o înlătură” **într-un mod inadmisibil**.

4.25 În acest context obiectez că, potrivit p. 2. din Recomandarea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei nr. (2000) 21, privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat: *Deciziile privind autorizarea de a practica avocatura sau de a intra în această profesie, trebuie luate de către un corp independent. Astfel de decizii, indiferent dacă sunt sau nu luate de către un corp independent, trebuie să poată face obiectul unei reanalizări de către o instanță independentă și imparțială.*

4.25 În consecință, în viziunea mea, normele art.20 alin. (3) : „Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat”, art. 43 alin. (3) „ lit. d) *aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie*” și textul alin. (4) „[...] *Calificativul acordat nu poate fi contestat*” din Legea cu privire la avocatură *sunt vădit neconstituționale și îngredesc dreptul la muncă*, garantat prin dispozițiile art 43 alin. (1) din Constituția Republicii

Moldova, fapt ce, în fine, provocă o ingerință inadmisibilă în dreptul de proprietate garantat la nivel național prin dispozițiile art.46 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și la nivel internațional prin dispozițiile art. 1 Protocol 1 adițional la CEDO, concluzie care se desprinde și din raționamentele Hotărârii Curții Constituționale, privind controlul constituționalității articolului 18 alin. (3) din Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției, potrivit cărei:

42. În acest context, Curtea ține să reamintească principiile generale menționate de Curtea Europeană în Hotărârea Balan v. Moldova (cererea nr.19247/03, hotărârea din 29 ianuarie 2008):

31. În anumite circumstanțe, o „speranță legitimă” de a obține un „bun” poate, de asemenea, să se bucure de protecția articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Astfel, acolo unde interesul cu privire la proprietate face parte din natura pretenției, persoana care o invocă poate fi privită ca având o „speranță legitimă” dacă există o bază suficientă pentru acest interes în dreptul național, spre exemplu când există o jurisprudență stabilită a instanțelor judecătorești care s-o confirme (a se vedea Kopecky, citată mai sus, §52). Totuși, nu există o speranță legitimă acolo unde există o dispută privind interpretarea și aplicarea corectă a legislației naționale și unde pretențiile reclamantului sunt ulterior respinse de către instanțele judecătorești naționale (a se vedea Kopecky, citată mai sus, §50). [...]”

46. Curtea notează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, licența de a desfășura o anumită activitate a fost în mod constant considerată un „bun” în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, în măsura în care oferă persoanelor vizate un drept asupra unui interes material și aceasta indiferent de faptul dacă actul este de natură administrativă (a se vedea Bimer S.A. v. Moldova, nr. 15084/03, §49, 10 iulie 2007 și Megadat.com SRL v. Moldova, nr. 21151/04, §§ 62-63, 8 aprilie 2008).

47. În același sens, Curtea Europeană a considerat că licența unui avocat sau cea a unui expert contabil este un „bun” garantat de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, ținând cont de faptul că implică elemente patrimoniale ce permit obținerea unor venituri (a se vedea H v. Belgia, hotărâre din 30 noiembrie 1987, Seria A nr. 127-B, § 47, și van Marle și alții v. Olanda din 26 iunie 1986, Seria A nr. 101, p. 13, § 41).

V - CERINȚELE AUTORULUI

5.1 Urmare a celor relevate, în baza art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 24 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 39 din Codul jurisdicției constituționale, solicit **exercitarea controlului constituționalității normelor art. 20 alin. (3) : Modul de organizare a examenului de calificare se stabilește în statutul profesiei de avocat, și a art. 43 [...] alin. (3) lit. b) aprobă rezultatele examenelor de calificare și adoptă hotărâri privind admiterea în profesie și textului alin. (4) [...] „ Calificativul acordat nu poate fi contestat”** din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

6.1 Cu referire la obiectul sesizării formulate este de remarcat că:

potrivit art. 21 alin. (3) din Legea cu privire la organizarea activității notarilor nr.69 din 14.04.2016: *Modul de desfășurare a examenului de calificare în profesia de notar și de contestare a rezultatelor acestuia este stabilit de Ministerul Justiției, cu consultarea Camerei Notariale;*

conform art.10 alin. (3) din Legea privind executorii judecătorești nr.113 din 17.06.2010: *Procedura de desfășurare a concursului de admitere în profesia de executor judecătoresc și criteriile de selectare a candidaților se stabilesc printr-un regulament, aprobat de Ministerul Justiției după consultarea Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești;*

art. 24 alin. (4) din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016: *Candidații care nu sînt de acord cu rezultatele aprecierii, în termen de 5 zile lucrătoare de la publicarea rezultatelor, le pot contesta la Consiliul Superior al Procurorilor. Contestația se va soluționa la prima ședință a Consiliului,*

dar nu mai târziu de 20 de zile lucrătoare de la depunere. Hotărîrea Consiliului Superior al Procurorilor poate fi contestată la Curtea Supremă de Justiție doar în partea ce se referă la procedura de adoptare.

6.2 După cum se observă, din normele supra citate, legiuitorul în una și aceeași materie, într-un caz, a instituit prerogative Ministrului Justiției de a stabili procedurile de evaluare a candidaților și a oferit posibilitatea de a contesta rezultatele evaluării (recurs efectiv), în alt caz, prin Legea cu privire la avocatură a restrîns nejustificat acest drept, lăsînd la discreția Uniunii Avocaților de a stabili modul de admitere în profesia de avocat, or altfel fiind zis, de fapt a stabilit reguli de admitere în Uniunea Avocaților și nu garantează împotriva abuzurilor din partea Uniunii Avocaților.

Or, prin normele asupra căror este ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate, accesul în profesia de avocat este condiționată exclusiv de voința asociației profesionale de avocați – concurenți potențiali a candidaților la accedea în profesie.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

Nu se anexează, or odată ce dosarul aflat pe rolul instanței de fond, în cazul admiterii cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, se impune de a fi transmis împreună cu încheierea, Curții Constituționale, toate actele relevante cauzei sunt anexate la dosarul respectiv.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Cahul

Data

05 martie 2018

Vanțevici Vasile
(autorul sesizării)

